

Streszczenie pracy doktorskiej

Autor: Magdalena Liliana Figurniak-Cis

Tytuł: *Latyfundium Jana „Sobiepana” Zamoyskiego w latach 1638-1665*

Promotor: dr hab. Magdalena Ujma, prof. UO

Moim celem było opracowanie monografii która w sposób kompleksowy ukazuje skład i funkcjonowanie latyfundium Jana „Sobiepana” Zamoyskiego w zestawieniu z dynamiką jego budowy i rozbudowy w czasach Jana „Sariusza” i Tomasza Zamoyskich. Ramy chronologiczne niniejszej dysertacji wspierają się na kluczowych wydarzeniach z życia Jana „Sobiepana” Zamoyskiego. Datą początkową jest zatem data śmierci jego ojca, aczkolwiek poświęciłam nieco uwagi kilkuletniej regencji jego matki Katarzyny z Ostrogskich, ponieważ jej rządy miały wpływ na stan posiadania małoletniego Jana „Sobiepana”. Datą końcową jest data przedwczesnego zgonu ostatniego przedstawiciela linii kanclerskiej Zamoyskich.

W pracy przeanalizowałam wewnętrzną strukturę dóbr ziemskich należących lub użytkowanych przez Jana „Sobiepana” Zamoyskiego. Istotne było zbadanie powiązań między dobrami ordynackimi a wolnodziedzicznymi, a także scharakteryzowanie administracyjnego funkcjonowania latyfundium opartego o dzierżawy i aparat urzędniczy. Przedmiotem moich badań były problemy gospodarcze i finansowe Jana „Sobiepana” Zamoyskiego, którego czas rządów przypadł na okres kryzysu gospodarczego drugiej połowy XVII wieku. Było to tym ważniejsze, że III ordynat nie pozostawił pozytywnej opinii o sobie jako gospodarzu wielkiego latyfundium.

Swoje rozważania wsparłam na analizie materiałów źródłowych dostępnych w zasobach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Państwowego w Lublinie, Archiwum Narodowego w Krakowie, Biblioteki Narodowej w Warszawie, Archiwum Państwowego w Przemyślu, Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, a także w Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy we Lwowie, Lwowskiej Narodowej Naukowej Biblioteki Ukrainy im. Wasyla Stefanyka, Centralnego Państwowego Archiwum Historycznego Ukrainy w Kijowie oraz Biblioteki Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskich w Wilnie.

Niniejsza dysertacja składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale pierwszym przedstawiona została geneza powstania latyfundium kanclerskiej linii Zamoyskich. Rozdział drugi w całości został poświęcony latyfundium za rządów Jana „Sobiepana” Zamoyskiego.

Oprócz składu latyfundium przebadane zostały także struktury zarządu centralnego i lokalnego z wyszczególnieniem oficjalistów oraz dzierżawców. Rozdział trzeci zawiera analizę problemów gospodarczych i finansowych majątku Jana „Sobiepana” w oparciu o źródła archiwalne odnoszące się do jego dochodów i wydatków związanych z życiem dworskim, mecenatem, podróżami, a także z obronnością. W tym rozdziale zostały również omówione zobowiązania finansowe Zamoyskiego względem wierzycieli i jego osobisty, finansowy wkład w obronność Rzeczypospolitej doby wielkich wojen XVII wieku..